

Prezime i ime (tiskanim slovima): _____ JMBAG: _____

Izjavljujem da tijekom izrade ove zadaće neću od drugoga primiti niti drugome pružiti pomoć, te da se neću koristiti nedopuštenim sredstvima. Ove su radnje teška povreda Kodeksa ponašanja te mogu uzrokovati i trajno isključenje s Fakulteta. Izjavljujem da mi zdravstveno stanje dozvoljava pisanje ove zadaće.

Potpis: _____.

Dozvoljeno je koristiti isključivo službeni popis naredaba FRISC-a. Programe treba pisati uredno i komentirati pojedine cjeline programa. Sve teorijske zadatke rješavati na ovaj papir. Međuispit traje 120 minuta.

1 a) (2 boda) Sljedećim odsječkom želi se postići **kašnjenje od 8 sekundi** (uz pretpostavku da FRISC radi na 10 MHz). Trajanje prve naredbe je zanemarivo u odnosu na trajanje petlje. Napišite **trajanja** pojedinih naredaba (u ciklusima) i izračunajte koja **vrijednost** mora biti zapisana na lokaciji KONST.

	trajanje u ciklusima
LOAD R0,(KONST)	_____
PETLJA LOAD R1,(BROJAC)	_____
ADD R1,1,R1	_____
STORE R1,(BROJAC)	_____
CMP R1,R0	_____
JR_NE PETLJA	_____
KONST DW _____	
BROJACDW 0	

1 b) (0,5 boda) U memoriji FRISC-a zapisan je 16-bitni broj u formatu *big-endian*: na adresi 100₁₆ zapisano je 11111110₂, a na adresi 101₁₆ zapisano je 11111100₂. Koji je to broj ako ga promatramo kao 16-bitni zapis u formatu dvojnog komplementa _____. (brojeve prikažite dekadski)

1 c) (1 bod) Broj razina protočne strukture FRISC-a je _____. Naredba se dekodira u razini _____. Dvije vrste hazarda kod FRISC-a su: _____ i _____. Postoji još i _____ hazard, ali do njega ne dolazi kod FRISC-a.

1 d) (1,5 bod) Kod FRISC-a postoje dvije vrste prekida:

1) _____ koji dolaze preko priključaka _____ i _____

2) _____ koji dolaze preko _____.

Zastavica GIE nalazi se u registru _____ i ako je u ničtici, onda su _____ prekidi _____.

1 e) (1,5 bod) Za 5-bitne brojeve izvodi se aritmetička operacija. Odredite rezultat operacije i vrijednost prijenosa, preljeva, posudbe ničtice i predznaka (**općenito**, NE za FRISC). **Potrebno je napisati postupak rješenja.**

	prijenos	posudba	preljev	ništica	predznak
10110+10011 = _____	_____	_____	_____	_____	_____
00110-11010 = _____	_____	_____	_____	_____	_____

1 f) (1,5 boda) Na prazne crte upišite korake koje FRISC obavlja prilikom izvođenja naredbe **CMP R1,35**. Ne moraju se popuniti sve crte.

Razina dohvata:

Rastući brid CLOCK-a:

_____

Padajući brid CLOCK-a:

_____

_____

_____

_____

Razina izvođenja:

Rastući brid CLOCK-a:

_____

_____

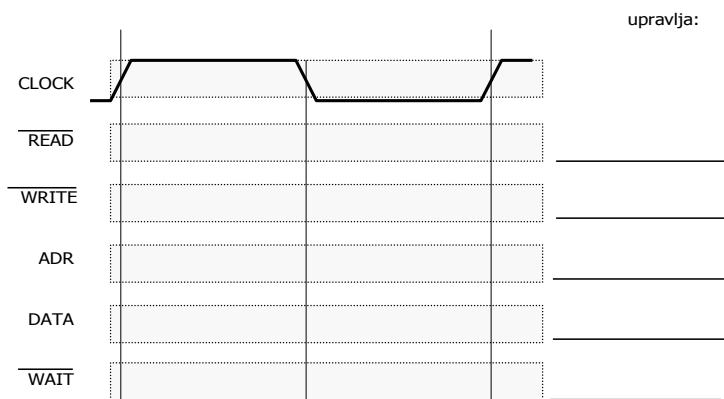
Padajući brid CLOCK-a:

_____

_____

_____

1 g) (3 boda) Nacrtajte signale na sabirnicama prilikom čitanja iz brze memorije kod FRISC-a. Napišite (na crte s desna) tko upravlja dotičnom sabirnicom.

2. (6 bodova) U memoriji se nalazi blok parova 8-bitnih brojeva u zapisu 1'k. Adresa početka bloka je 1000_{16} , a blok je zaključen parom u kojem je barem jedan od brojeva jednak pozitivnoj nuli: 00_{16} (takav par nije dio bloka).

Napišite program koji pretvara parove brojeva na sljedeći način: ako su brojevi u paru istih predznaka, ne treba učiniti ništa. Ako su brojevi u paru različitih predznaka, brojeve treba pretvoriti u 8-bitne brojeve u zapisu 2'k. Također je potrebno brojati koliko je parova brojeva s različitim predznacima.

Pretvorene je brojeve potrebno pohraniti na iste memorijske lokacije izvornih brojeva. Zaključni par brojeva treba ostaviti nepromijenjen. Broj parova brojeva s različitim predznacima treba pohraniti na adresu RAZLICITI.

3. (7,5 bodova) U memoriji se nalazi blok 32-bitnih podataka zapisanih u formatu 2'k. Adresa bloka zapisana je u lokaciji ADRESA, a broj podataka u bloku zapisan je u lokaciji BROJ. U bloku su podatci grupirani u trojke (tri uzastopna 32-bitna podatka).

Napišite glavni program koji pomoću potprograma TROJKA treba obraditi sve trojke u bloku podataka i pomoću potprograma PREDZNACI prebrojiti koliko je negativnih podataka bilo u početnom bloku. Broj negativnih podataka treba zapisati na memorijsku lokaciju NEGATIVNI.

Napišite potprogram PREDZNACI koji preko stoga prima tri 32-bitna parametra. Potprogram treba prebrojiti koliko ima negativnih podataka među parametrima i broj negativnih treba vratiti preko fiksne lokacije NEG_U_3.

Napišite potprogram TROJKA koji preko registra R0 prima adresu trojke podataka. Potprogram TROJKA mora pomoću potprograma PREDZNACI odrediti koliko ima negativnih podataka u trojki, i zatim vratiti taj broj svome pozivatelju pomoću registra R0. Dodatno, potprogram TROJKA treba sve podatke u trojki zamijeniti brojem -1, ali samo ako u trojki ima strogo više od jednog negativnog broja.

4. (7,5 bodova) U računalnom sustavu nalazi se procesor FRISC i četiri vanjske jedinice: jedna uvjetna UVJ0, jedna bezuvjetna BVJ1 te dvije prekidne: PVJ2 (spojena na INT2) i PVJ3 (spojena na INT3). Adrese vanjskih jedinica odaberite sami.

Napišite program koji preuzima 32-bitne podatke u zapisu NBC s uvjetne vanjske jedinice UVJ0, i sprema ih u međuspremnik koji se nalazi na adresi BUFFER. Međuspremnik ima kapacitet od 10_{10} podataka i puni se od nižih adresa prema višima. Ako je međuspremnik prepunjen, onda se novopristigli podatci ne zapisuju, ali se u lokaciji PRELJEVI prebraja koliko je podataka izgubljeno, tj. nije zapisano.

Na svaki prekid vanjske jedinice PVJ2, potrebno je učiniti sljedeće:

- ako je između prošle i ove obrade prekida došlo do gubitka podataka, na PVJ2 poslati vrijednost 1, a inače poslati vrijednost 0;
- na bezuvjetnu vanjsku jedinicu BVJ1 poslati sve dotad primljene podatke iz međuspremnika redosljedom primanja, a sljedeće podatke ponovno puniti od početka međuspremnika.

Na svaki prekid vanjske jedinice PVJ3, potrebno je na PVJ3 poslati broj dosad obrađenih zahtjeva za prekid od jedinice PVJ2.

Glavni program izvodi se beskonačno.

Prezime i ime (tiskanim slovima): _____ JMBAG: _____

Izjavljujem da tijekom izrade ove zadaće neću od drugoga primiti niti drugome pružiti pomoć, te da se neću koristiti nedopuštenim sredstvima. Ove su radnje teška povreda Kodeksa ponašanja te mogu uzrokovati i trajno isključenje s Fakulteta. Izjavljujem da mi zdravstveno stanje dozvoljava pisanje ove zadaće.

Potpis: _____.

Dozvoljeno je koristiti isključivo službeni šalabahter (popis naredaba FRISC-a). Programme treba pisati uredno i komentirati pojedine cjeline programa. Sve teorijske zadatke rješavati na ovaj papir. Međuispit traje 120 minuta.

1 a) (2 boda) Sljedećim odsječkom želi se postići **kašnjenje od 8 sekundi** (uz pretpostavku da FRISC radi na 10 MHz). Trajanje prve naredbe je zanemarivo u odnosu na trajanje petlje. Napišite **trajanja** pojedinih naredaba (u ciklusima) i izračunajte koja **vrijednost** mora biti zapisana na lokaciji KONST.

	trajanje u ciklusima
LOAD R0,(KONST)	<u>2</u>
PETLJA LOAD R1,(BROJAC)	<u>2</u>
ADD R1,1,R1	<u>1</u>
STORE R1,(BROJAC)	<u>2</u>
CMP R1,R0	<u>1</u>
JR_NE PETLJA	<u>2</u>
KONST DW <u>%D 10 000 000</u>	
BROJACDW 0	

1 b) (0,5 boda) U memoriji FRISC-a zapisan je 16-bitni broj u formatu *big-endian*: na adresi 100₁₆ zapisano je 11111110₂, a na adresi 101₁₆ zapisano je 11111100₂. Koji je to broj ako ga promatramo kao 16-bitni zapis u formatu dvojnog komplementa -260. (brojeve prikažite dekadski)

1 c) (1 bod) Broj razina protočne strukture FRISC-a je 2. Naredba se dekodira u razini 1 - (dohvata - može i samo broj) _____. Dvije vrste hazarda kod FRISC-a su: strukturni i upravljački. Postoji još i podatkovni hazard, ali do njega ne dolazi kod FRISC-a.

1 d) (1,5 bod) Kod FRISC-a postoje dvije vrste prekida:

1) maskirajući koji dolaze preko priključaka INT0 i INT2 i

2) nemaskirajući koji dolaze preko INT3.

Zastavica GIE nalazi se u registru SR i ako je u ničtici, onda su maskirajući prekidi zabranjeni/onemogućeni/maskirani.

1 e) (1,5 bod) Za 5-bitne brojeve izvodi se aritmetička operacija. Odredite rezultat operacije i vrijednost prijenosa, preljeva, posudbe ničtice i predznaka (**općenito**, NE za FRISC). **Potrebno je napisati postupak rješenja.**

	prijenos	posudba	preljev	ništica	predznak
10110+10011 = <u>01001</u>	<u>1</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
00110-11010 = <u>01100</u>	<u>0</u>	<u>1</u>	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>

1 f) (1,5 boda) Na prazne crte upišite korake koje FRISC obavlja prilikom izvođenja naredbe **CMP R1,35**. Ne moraju se popuniti sve crte.

Razina dohvata:

Rastući brid CLOCK-a:

PC → AR

Padajući brid CLOCK-a:

PC+4 → PC(AR) → IR, dekodiranjeR1 i ext 35 → ALU

Razina izvođenja:

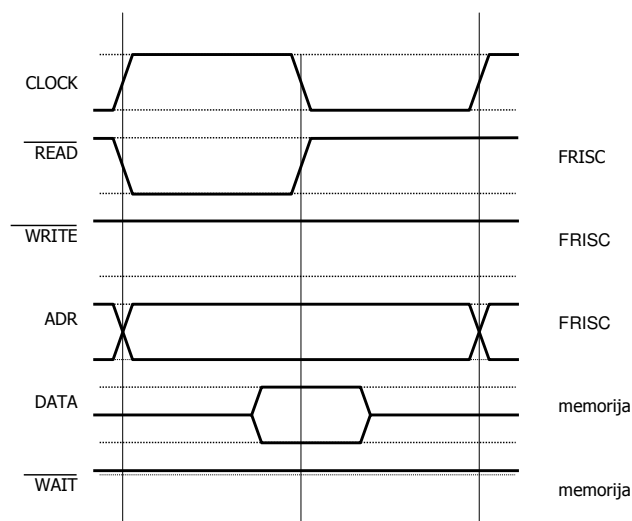
Rastući brid CLOCK-a:

ALU: izvodi oduzimanje

Padajući brid CLOCK-a:

postavljanje zastavica u SR-u

1 g) (3 boda) Nacrtajte signale na sabirnicama prilikom čitanja iz brze memorije kod FRISC-a. Napišite (na crte s desna) tko upravlja dotičnom sabirnicom.

2. (6 bodova) U memoriji se nalazi blok parova 8-bitnih brojeva u zapisu 1'k. Adresa početka bloka je 1000_{16} , a blok je zaključen parom u kojem je barem jedan od brojeva jednak pozitivnoj nuli: 00_{16} (takav par nije dio bloka).

Napišite program koji pretvara parove brojeva na sljedeći način: ako su brojevi u paru istih predznaka, ne treba učiniti ništa. Ako su brojevi u paru različitih predznaka, brojeve treba pretvoriti u 8-bitne brojeve u zapisu 2'k. Također je potrebno brojati koliko je parova brojeva s različitim predznacima.

Pretvorene je brojeve potrebno pohraniti na iste memorijske lokacije izvornih brojeva. Zaključni par brojeva treba ostaviti nepromijenjen. Broj parova brojeva s različitim predznacima treba pohraniti na adresu RAZLICITI.

```

`ORG 0
MOVE 0, R6                ; R6 - brojač parova s različitim predzn.
MOVE 1000, R0              ; R0 - adresa početka bloka

PETLJA
    LOADB R1, (R0)          ; učitavanje prvog broja u paru
    CMP R1, 0                ; provjera kraja bloka
    JR_EQ KRAJ

    LOADB R2, (R0+1)         ; učitavanje drugog broja u paru
    CMP R2, 0                ; provjera kraja bloka
    JR_EQ KRAJ

OK    AND R1, 80, R3          ; izdvajanje predznaka iz brojeva
    AND R2, 80, R4
    CMP R3, R4                ; usporedba predznaka (može i XOR R3, R4, R5)
    JR_EQ DALJE

RAZL  ADD R6, 1, R6           ; različiti su, povećavanje brojača
TST1  ROTL R1, %D 24, R3      ; koji je prvi predznak (može se i testirati R3, ima samo 7.bit)
    JR_NC TST2                ; pozitivne brojeve ne treba mijenjati
    ; 1'K -> 2'K
NEG1  ADD R1, 1, R1
TST2  ROTL R2, %D 24, R4
    JR_NC GOTOVO
    ; 1'K -> 2'K
NEG2  ADD R2, 1, R2

GOTOVO STOREB R1, (R0)        ; spremanje rezultata
    STOREB R2, (R0+1)
DALJE ADD R0, 2, R0           ; povećavanje pokazivača za adresu
    JP PETLJA
KRAJ  STORE R6, (RAZLICITI)   ; spremanje broja različitih parova
    HALT

RAZLICITI DW 0

```

3. (7,5 bodova) U memoriji se nalazi blok 32-bitnih podataka zapisanih u formatu 2'k. Adresa bloka zapisana je u lokaciji ADRESA, a broj podataka u bloku zapisan je u lokaciji BROJ. U bloku su podatci grupirani u trojke (tri uzastopna 32-bitna podatka).

Napišite glavni program koji pomoću potprograma TROJKA treba obraditi sve trojke u bloku podataka i pomoću potprograma PREDZNACI prebrojiti koliko je negativnih podataka bilo u početnom bloku. Broj negativnih podataka treba zapisati na memorijsku lokaciju NEGATIVNI.

Napišite potprogram PREDZNACI koji preko stoga prima tri 32-bitna parametra. Potprogram treba prebrojiti koliko ima negativnih podataka među parametrima i broj negativnih treba vratiti preko fiksne lokacije NEG_U_3.

Napišite potprogram TROJKA koji preko registra R0 prima adresu trojke podataka. Potprogram TROJKA mora pomoću potprograma PREDZNACI odrediti koliko ima negativnih podataka u trojki, i zatim vratiti taj broj svome pozivatelju pomoću registra R0. Dodatno, potprogram TROJKA treba sve podatke u trojki zamijeniti brojem -1, ali samo ako u trojki ima strogo više od jednog negativnog broja.

```
`ORG 0
MOVE 10000, SP                ; inicijalizacija stoga

LOAD R1, (BROJ)               ; R1 - broj podataka
LOAD R2, (ADRESA)             ; R2 - adresa bloka
MOVE 0, R3                    ; R3 - brojač negativnih podataka

PETLJA
MOVE R2, R0                   ; adresa trenutne trojke, R0 će biti prebrisan poslije potp.
CALL TROJKA
ADD R0, R3, R3                ; povećaj brojač neg.pod
ADD R2, %D12, R2              ; povećaj adresu trenutne trojke
SUB R1, 3, R1                  ; oduzmi brojač podataka
JR_NZ PETLJA
STORE R3, (NEGATIVNI)
HALT

TROJKA
PUSH R1                        ; kontekst
PUSH R2
PUSH R3

LOAD R1, (R0)                  ; učitavanje podataka
LOAD R2, (R0+4)
LOAD R3, (R0+8)

PUSH R1                        ; parametri za potprogram PREDZNACI
PUSH R2
PUSH R3

CALL PREDZNACI                ; poziv potprograma

ADD SP, %D 12, SP              ; brisanje parametara
LOAD R1, (NEG_U_3)             ; učitavanje rezultata

CMP R1, 1                      ; veće od 1, ili ROTR 1 (ili SUB R0,2,R0)
JR_ULE KRAJ                    ; 0 ili 1 neg. broj
MOVE -1, R2                    ; inače, 2 ili 3, staviti -1
STORE R2, (R0)                 ; spremanje rezultata
STORE R2, (R0+4)
STORE R2, (R0+8)
MOVE R1, R0                    ; spremi povratnu vrijednost u R0

KRAJ POP R3
POP R2
POP R1
RET

PREDZNACI
PUSH R1
PUSH R2

MOVE 0, R2                    ; brojač negativnih
BR1 LOAD R1, (SP+%D 12)        ; učitavanje trojke brojeva
ROTL R1, 1, R1                ; predznak broja 1?
JR_NC BR2
```

```

        ADD R2, 1, R2                ; povećati brojač negativnih

BR2     LOAD R1, (SP+%D 16)
        ROTL R1, 1, R1              ; predznak broja 2
        JR_NC BR3
        ADD R2, 1, R2

BR3     LOAD R1, (SP+%D 20)
        ROTL R1, 1, R1              ; predznak broja 3
        JR_NC GOTOVO
        ADD R2, 1, R2

GOTOVO  STORE R2, (NEG_U_3)          ; spremanje rezultata
        POP R2
        POP R1
        RET

ADRESA DW 1000
BROJ   DW 30
NEGATIVNI DW 0
NEG_U_3 DW 0

```

4. (7,5 bodova) U računalnom sustavu nalazi se procesor FRISC i četiri vanjske jedinice: jedna uvjetna UVJ0, jedna bezuvjetna BVJ1 te dvije prekidne: PVJ2 (spojena na INT2) i PVJ3 (spojena na INT3). Adrese vanjskih jedinica odaberite sami.

Napišite program koji preuzima 32-bitne podatke u zapisu NBC s uvjetne vanjske jedinice UVJ0, i sprema ih u međuspremnik koji se nalazi na adresi BUFFER. Međuspremnik ima kapacitet od 10_{10} podataka i puni se od nižih adresa prema višima. Ako je međuspremnik prepunjen, onda se novopristigli podatci ne zapisuju, ali se u lokaciji PRELJEVI prebraja koliko je podataka izgubljeno, tj. nije zapisano.

Na svaki prekid vanjske jedinice PVJ2, potrebno je učiniti sljedeće:

- ako je između prošle i ove obrade prekida došlo do gubitka podataka, na PVJ2 poslati vrijednost 1, a inače poslati vrijednost 0;
- na bezuvjetnu vanjsku jedinicu BVJ1 poslati sve dotad primljene podatke iz međuspremnika redoslijedom primanja, a sljedeće podatke ponovno puniti od početka međuspremnika.

Na svaki prekid vanjske jedinice PVJ3, potrebno je na PVJ3 poslati broj dosad obrađenih zahtjeva za prekid od jedinice PVJ2.

Glavni program izvodi se beskonačno.

Napomena: Na lokaciji PRELJEVI može se prebrajati ukupan broj izgubljenih podataka, ili broj izgubljenih podataka od zadnjeg prekida INT2. U ovom rješenju se broje izgubljeni podatci između dva prekida INT2.

```

UVJ0_PRIMI  `EQU    0FFFF1000    ; adrese vanjskih jedinica
UVJ0_STANJE `EQU    0FFFF1004

BVJ1        `EQU    0FFFF2000

PVJ2_POD    `EQU    0FFFF3000
PVJ2_IACK   `EQU    0FFFF3004
PVJ2_IEND   `EQU    0FFFF3008
PVJ2_STOP   `EQU    0FFFF300C

PVJ3_POD    `EQU    0FFFF4000
PVJ3_IEND   `EQU    0FFFF4008
PVJ3_STOP   `EQU    0FFFF400C

        `ORG 0
        MOVE 10000, SP              ; inicijalizacija stoga
        JP GLAVNI                  ; skok na glavni program

        `ORG 8                      ; MI
        DW 1000

        `ORG 0C                      ; NMI
        PUSH R0                    ; kontekst; SR ne treba spremati, jer se ne mijenja

```

[illegible]

```
        ADD R2, 4, R2           ; povećavanje brojača u međuspremniku (4 BAJTA!)
        STORE R2, (BROJACBUF)  ; spremanje brojača
        JP CEKAJ
PREVISE LOAD R0, (PRELJEVI)    ; brojač preljeva (ujedno i zastavica za preljev)
        ADD R0, 1, R0
        STORE R0, (PRELJEVI)
        JP CEKAJ

BUFFER `DS %D 40

BROJACMI DW 0
BROJACBUF DW 0
PRELJEVI DW 0
```